

Recital organowy Sławomira Kamińskiego

Sławomir Kamiński – organy

Program

Johannes Brahms (1833–1897)

Preludium i Fuga a-moll WoO 9 [5']

Robert Schumann (1810–1856)

Mitinnigem Ausdruck ze zbioru *Sechs Stücke in kanonischer Form* op. 56 [5']

César Franck (1822–1890)

Pièce héroïque [9']

Max Reger (1873–1916)

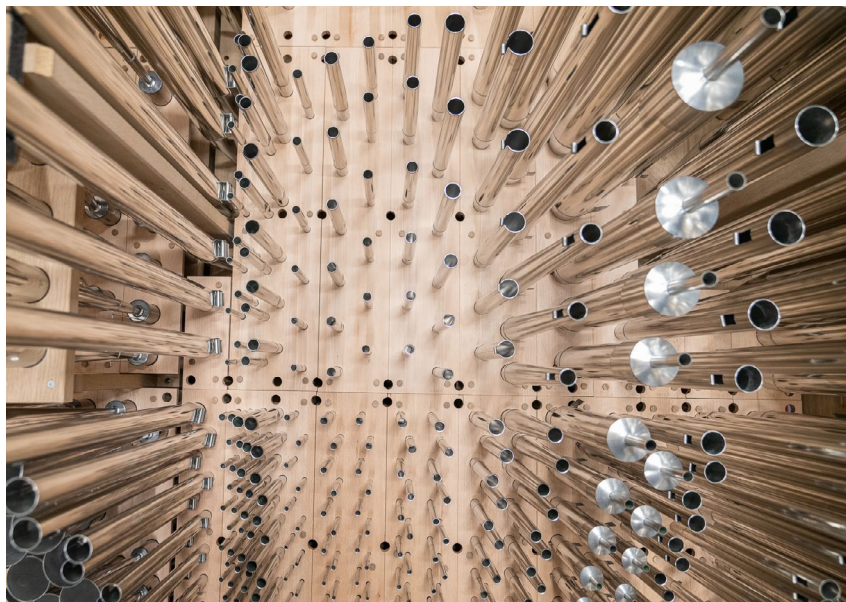
Dankpsalm ze zbioru *Sieben Stücke für Orgel* op. 145 [8']

Feliks Nowowiejski (1877–1946)

Introdukcja i Fuga z Koncertu organowego op. 56 nr 2 [13']

Maurice Duruflé (1902–1986)

Choral varié sur le „Veni Creator” op. 4 [6']

W repertuarze koncertu znanego polskiego organisty Sławomira Kamińskiego znalazły się dzieła wybitnych kompozytorów tworzących w XIX i XX wieku. Tego wieczoru przestrzeń Sali Główniej Narodowego Forum Muzyki wypełnią dźwięki utworów organowych czołowych twórców pochodzących z Niemiec – Johanna Brahmsa, Roberta Schumanna i Maxa Regera – oraz twórców francuskich – Césara Francka oraz Maurice'a Duruflégo. Polskim akcentem będzie zaś kompozycja Feliksa Nowowiejskiego.

Koncert rozpocznie *Preludium i Fuga a-moll* Johanna Brahmsa, niemieckiego kompozytora epoki romantyzmu. Dzieło to powstało w efekcie studiów artysty nad kontrapunktem i muzyką dawną, które w znacznym stopniu inspirowały go w latach pięćdziesiątych dziewiętnastego stulecia. Oprócz preludium i fug Brahms tworzył także typowe dla baroku formy taneczne czy neobarokowe utwory przeznaczone na obsadę chóralną, w tym m.in. motety. *Preludium i Fuga a-moll* powstała podczas pobytu twórcy w Düsseldorfie w 1856 roku, gdy ten odwiedzał swą serdeczną znajomą Clarę Schumann. U góry rękopisu efektownego dzieła widnieje inskrypcja: „Präludium und Fuge für die Orgel. Meiner lieben Clarazum 7. Mai 1856”, będąca dedykacją dla wdowy po wielkim przyjacielu kompozytora Roberta Schumannie. Poświęcone kobiecie dzieło należy do najpopularniejszych utworów z niewielkiej twórczości organowej, jaką pozostawił po sobie artysta. Poprzedzi ono kompozycję wspomnianego Roberta Schumanna, któremu z kolei zawdzięcza się odkrycie talentu artystycznego młodego wówczas Brahmsa – *Mit innigem Ausdruck* ze zbioru *Sechs Stücke in kanonischer Form* op. 56. Zbiór ten powstawał wiosną i latem 1845 roku, gdy twórca stopniowo wychodził z dręczącej go depresji. Wraz z żoną Clarą poświęcił się wówczas doskonaleniu swego warsztatu kompozytorskiego i pogłębianiu wiedzy z zakresu kontrapunktu. Próbuąc naśladować mistrza polifonii Jana Sebastiana Bacha i wzorując się na jego dziełach, kreślił kolejne dźwięki kompozycji. *Mit innigem Ausdruck* stanowi drugie ogniwo spośród sześciu wypełniających cały zbiór. W skromnych rozmiarów utworze uwidoczni się silne podobieństwo do *Inwencji* Bacha. W basie Schumann operuje w głównej mierze fakturą akordową, stanowiącą fundament dla prowadzonej w kluczu wiolinowym opartej na kanonie linii melodycznej. Dzieło utrzymane jest jednocześnie w pogodnym i w prawdziwie nostalgicznym nastroju.

Spuścizna Césara Francka w zakresie literatury muzycznej przeznaczonej na organy jest znacznie większa niż w przypadku wspomnianych wyżej twórców. Franck był w rzeczy samej nie tylko cenionym kompozytorem, ale i doskonałym organistą. Jego *Pièce héroïque* to utwór o prawdziwie podniosłym charakterze, zakończony w triumfalny wręcz sposób. Powstał we wrześniu 1878 roku, a jego prawykonania dokonał sam autor podczas inauguracji nowych organów Aristide'a Cavaillé-Colla, zbudowanych w paryskim Pałacu Trocadéro. Instrument ten odegrał także istotną

rolę w życiu wielkiego kompozytora doby neoromantyzmu Maxa Regera. W swojej twórczości inspirował się on bowiem tradycją XIX-wiecznej literatury organowej wspomnianego Francka czy Ferencza Liszta. Ponadto sięgał do jeszcze wcześniej wykształconych wzorców – siedemnasto- i osiemnastowiecznej polifonii. Zbiór *Sieben Stücke für Orgel* op. 145 powstał w ostatnich latach życia twórcy – kolejno w 1915 oraz 1916 roku. Tytuły każdej z siedmiu części zbioru odzwierciedlają tematykę związaną z trwającą wówczas I wojną światową, a zarazem odnoszą się do świąt obchodzonych w obrządku chrześcijańskim. Fundamentem rozpoczynającej się motorycznymi przebiegami dźwiękowymi drugiej części zbioru – *Dankpsalm* – jest materiał luteranckiego hymnu „Was Gott tut, das ist wohlgetan”, znanego m.in. z twórczości kantatowej Johanna Sebastiana Bacha. Zbiór ten jest ostatnim dziełem przeznaczonym na organy w dorobku kompozytora.

Powstały na początku lat czterdziestych zeszłego stulecia *Koncert organowy* op. 56 nr 2 Feliksa Nowowiejskiego stanowi jeden z jaśniejszych punktów w twórczości organowej tego artysty. W ukończonym niespełna pięć lat przed śmiercią kompozytora i organisty dziele dominuje charakterystyczna stylistyka nawiązująca do wzorców postromantyzmu. W pełnej ekspresji i dramatyzmu kompozycji odnaleźć można także konotacje związane z trwającą od początku września 1939 roku II wojną światową. W repertuarze znalazły się dwa ogniwa pochodzące z efektownego koncertu – *Introdukcja* oraz *Fuga*. W finale recitalu zabrzmi utwór francuskiego, dwudziestowiecznego kompozytora Maurice’a Duruflégo, ucznia legendarnych organistów – Charles’a Tournemire’a oraz Louisa Vierne’a. To właśnie drugiemu z nich artysta dedykował skomponowane w 1930 roku dzieło *Prélude, adagio et choralvarié sur le „Veni Creator”* op. 4. Brzmienia zawartego w nim chorału opierają się na melodii pochodzącego z IX wieku hymnu *Veni Creator Spiritus*. Duruflé stosuje rozmaite środki, wzbogacając jego brzmienie na przestrzeni kolejnych ogniów dzieła, które zwieńczy recital solisty.

Marcelina Werner-Śliwowska

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

